

> **Retouradres** Postbus 16228 2500 BE Den Haag

Aan de minister van Binnenlandse Zaken
en Koninkrijksrelaties
Mevrouw drs. K.H. Ollongren
Postbus 20011
2500 EA DEN HAAG

**ATR, Adviescollege
toetsing regeldruk**
Rijnstraat 50
2515 XP Den Haag

Postbus 16228
2500 BE Den Haag

Onze referentie MvH/RvZ/RS/bs/ATR0700/2019-U078
Uw referentie

T 070 310 86 66
E info@atr-regeldruk.nl
www.atr-regeldruk.nl

Datum 28 juni 2019

Betreft Wijziging Subsidieregeling energiebesparing eigen huis

Geachte mevrouw Ollongren,

Op 17 juni 2019 heeft u de voorgenomen wijziging van de Subsidieregeling energiebesparing eigen huis (SEEH) aan het Adviescollege toetsing regeldruk (ATR) aangeboden voor toetsing.

Kern van het voorstel is dat Subsidieregeling energiebesparing eigen huis opnieuw wordt opengesteld voor eigenaar-bewoners. De regeling maakt subsidie mogelijk voor mensen met een bestaande koopwoning, verenigingen van eigenaars (VvE's), wooncoöperaties en woonverenigingen die minimaal twee grote isolerende maatregelen laten uitvoeren aan hun woning. In september 2016 was deze regeling gestart. Voor eigenaar-bewoners was het subsidiebedrag reeds in april 2017 op.¹ Hierdoor werd de regeling stopgezet.

Het onderhavige voorstel regelt dat eigenaar-bewoners vanaf 1 september 2019 weer subsidie kunnen aanvragen. Er is voor deze doelgroep een subsidiebudget van 84 miljoen euro beschikbaar tot en met 2020. De subsidie kan door eigenaar-bewoners worden aangevraagd *nadat* de maatregelen aan de woning zijn getroffen. Er hoeven geen documenten en aanvraagvereisten meer *voorafgaand* aan de isolatie-maatregelen te worden ingediend om in aanmerking te komen voor subsidie. Dit betreft een vereenvoudiging van de aanvraagprocedure ten opzichte van de regeling in 2016.

Toetsingskader

ATR beoordeelt de gevolgen voor de regeldruk aan de hand van het volgende toetsingskader:

1. Nuloptie (nut en noodzaak): is er een taak voor de overheid en is wetgeving het meest aangewezen instrument?
2. Zijn er minder belastende alternatieven mogelijk?
3. Is gekozen voor een uitvoeringswijze die werkbaar is voor de doelgroepen die de wetgeving moeten naleven?
4. Zijn de gevolgen voor de regeldruk volledig en juist in beeld gebracht?

---

¹ In totaal was er via de subsidieregeling een bedrag beschikbaar voor eigenaar-bewoners voor isolatie-maatregelen van 44,3 miljoen euro.

1. Nut en noodzaak

Het centrale doel van de subsidieregeling is “energiebesparing te stimuleren in bestaande koopwoningen in de particuliere sector alsmede in bestaande gebouwen van verenigingen van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties, waarvan een of meer leden eigenaar-bewoner zijn”. Het opnieuw openstellen van de subsidieregeling voor eigenaar-bewoners is een maatregel in het kader van de Urgenda-aanpak van het kabinet.

Kern van de subsidieregeling is dat eigenaar-bewoners en verenigingen die hun woning isoleren met minimaal twee grote maatregelen, daarvoor ongeveer 20% van de kosten vergoed krijgen. In de subsidieregeling gaat het om maatregelen gericht op isolatie van dak, gevel, spouwmuur, ramen of vloeren. De subsidiegelden worden uitgegeven op basis van het aantal getroffen maatregelen en de vierkante meters isolatie.

Het college constateert dat nut en noodzaak van de regeling op hoofdlijn zijn onderbouwd.

Het college geeft u in overweging om in de toelichting explicieter aandacht te besteden aan de mate van doelbereik van de subsidieregeling. Daarbij kan volgens ATR ook gebruik worden gemaakt van de uitkomsten van de tussenevaluatie van de SEEH uit 2018.² Zodoende kan verduidelijkt worden in welke mate de subsidie bijdraagt aan de geambieerde “extra CO₂-reductie” en de mate waarin eigenaar-bewoners isolatie-maatregelen treffen die zij zonder de subsidie (mogelijk) niet zouden nemen.

2. Minder belastende alternatieven

De toelichting bij het wijzigingsvoorstel geeft aan dat na 2020 voor eigenaar-bewoners wordt voorzien in een uitbreiding van de Investeringssubsidie duurzame energie (ISDE). Op die manier ontstaat een constante subsidiemogelijkheid voor deze doelgroep tot en met 2030, aldus de toelichting bij het voorstel. Deze voortzetting biedt zekerheid voor eigenaar-bewoners bij het treffen van isolatie-maatregelen over het kunnen verkrijgen van subsidie. De toelichting merkt verder op dat “het de bedoeling is om de huidige twee regelingen voor eigenaar-bewoners vanaf 2021 te integreren”.

De toelichting maakt niet duidelijk waarom de integratie van de twee regelingen pas mogelijk is vanaf 2021 en niet vanaf eind 2019 of in 2020. Deze integratie kan de zekerheid van financiering of subsidiering vergroten en bijdragen aan (ervaren) lastenvermindering voor aanvragers.

2.1 Het college adviseert in de toelichting nader te onderbouwen waarom de integratie van de onderhavige regeling en de ISDE in 2021 is voorzien en niet al in 2019 of 2020 mogelijk is.³

---

² <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2018/07/02/rapport-monitoring-subsidieregeling-energiebesparing-eigen-huis>

³ In ambtelijk overleg met uw ministerie is aangegeven dat het integreren van beide regelingen juridisch, begrotings- en uitvoeringstechnisch een forse opgave is en derhalve niet in 2019 gerealiseerd kan worden. De toelichting zelf maakt dit echter niet inzichtelijk.

3. Werkbaarheid

Aanvraagproces

Onderdeel van de tussenevaluatie van de SEEH in 2018 was een enquête onder subsidie-aanvragers die als eigenaar-bewoner isolatiemaatregelen aan de woning wilden treffen. In de rapportage met de enquêteresultaten zijn diverse 'genoemde verbeterpunten' opgenomen. De rapportage geeft aan dat "volgens de respondenten er veel verbeteringen mogelijk zijn in het e-formulier, in de toelichting op de website van RVO.nl over de regeling en in het uitvoerdersformulier." Aanvullend merkt de rapportage op: "Een deel van de respondenten was tevreden over de dienstverlening en een deel heeft geklaagd over de onduidelijkheid van de status van hun aanvraag en de afhandelingsduur van de aanvraag."

De voorliggende wijziging van de SEEH vereenvoudigt de aanvraagprocedure, doordat subsidie-aanvragers *na realisatie* van de maatregelen subsidie kunnen aanvragen. Zij hoeven daarvoor niet meer vooraf gegevens te overleggen. Dit draagt bij aan lastenvermindering en de werkbaarheid van de regelgeving. ATR constateert dat de toelichting bij de regeling niet in gaat op de andere aandachtspunten uit de enquête en de wijze waarop opvolging is gegeven aan deze punten. Opvolging van deze punten kan bijdragen aan verdere verbetering van de werkbaarheid van de subsidieregeling en de aanvraagprocedure voor eigenaar-bewoners die isolatiemaatregelen willen treffen.

3.1 Het college adviseert nader toe te lichten op welke wijze de uitkomsten van de tussenevaluatie van de SEEH zijn verwerkt in de onderhavige wijziging en in de toekomstige uitvoering van de subsidieregeling in de praktijk.

Subsidie na bereiken subsidieplafond.

Het totale subsidiebedrag voor eigenaar-bewoners uit de regeling in 2016 was binnen een jaar op. Het is mogelijk dat een deel van de eigenaar-bewoners in 2017-2018 heeft afgezien van isolatie-maatregelen, omdat geen subsidie meer kon worden verkregen.

De nieuwe regeling beoogt onzekerheid bij aanvragers over het al dan niet kunnen verkrijgen van subsidie te voorkomen, onder andere door de subsidiemogelijkheden structureel te maken via de Investeringsubsidie duurzame energie *per 2021*.

De toelichting maakt niet expliciet duidelijk in hoeverre subsidieaanvragen die in 2019 of 2020 worden ingediend nadat isolatiemaatregelen zijn getroffen, en nadat het nieuwe subsidieplafond van 84 miljoen is bereikt, zullen worden toegekend. Als deze subsidiebedragen niet worden toegekend, ontstaat een deels vergelijkbare situatie als in 2017 met onzekerheid voor eigenaar-bewoners. Deze situatie voor eigenaar-bewoners doet zich nadrukkelijker voor, omdat pas na realisatie van de maatregelen de subsidie aangevraagd wordt. Verder kan de onzekerheid over de financiële tegemoetkoming ook eigenaar-bewoners weerhouden van het treffen van maatregelen, waardoor niet alle mogelijkheden voor het isoleren van woningen worden benut.

3.2 Het college adviseert voor eigenaar-bewoners die (mogelijk) isolatiemaatregelen willen treffen, duidelijkheid te bieden over het al dan niet kunnen verkrijgen van subsidie, ook nadat het (nieuwe) subsidieplafond is bereikt.

Samenhang subsidieregelingen

Op nationaal, provinciaal en gemeentelijk niveau bestaan veel verschillende subsidie-regelingen gericht op verduurzaming van de bebouwde omgeving. Deze regelingen kennen veelal verschillende eisen en aanvraagprocedures. Specifieke subsidieregelingen gericht op te treffen isolatiemaatregelen bij woningen (zoals de onderhavige regeling) vormen een onderdeel van dit geheel aan subsidieregelingen gericht op verduurzaming.⁴

Het naast elkaar bestaan van deze verschillende subsidieregelingen maakt het voor burgers lastig om goed inzicht te verkrijgen in de mogelijkheden voor financiële tegemoetkoming bij te treffen verduurzamings-maatregelen en leidt tot (ervaren) regeldruk. Beter overzicht in deze regelingen, integratie van deze regelingen, of integratie van de aanvraagmodule(s) voor burgers kan volgens ATR bijdragen aan lastenbeperking en verbetering van werkbaarheid van subsidieregelingen.

In het bijzonder een overzichtelijke en eenduidige 'front-office' voor de burger voor subsidieverkrijging bij verduurzamingsmaatregelen is volgens het college van belang om de werkbaarheid te vergroten en ervaren (complexe) administratieve processen te beperken. Dit kan de (subsidie)regelingen effectiever maken.

3.3 Het college adviseert in samenspraak met medeoverheden een eenduidig overzicht en een integrale (aanvraag)modaliteit te creëren voor subsidiebedragen en andere vormen van financiële tegemoetkoming ten behoeve van verduurzamingsmaatregelen bij woningen voor eigenaar-bewoners.

De toelichting maakt duidelijk dat uit de onderhavige regeling subsidiegelden kunnen worden verkregen voor onder andere maatregelen gericht op isolatie van dak, gevel, spouwmuur, ramen en vloeren. Voor diverse andere verduurzamingsmaatregelen bij woningen (zoals het plaatsen van zonnepanelen of een warmtepomp) biedt de regeling echter geen ondersteuning. De toelichting bij de regeling maakt niet volledig duidelijk hoe de regeling zich verhoudt tot andere (subsidie)regelingen gericht op verduurzaming van woningen. Vanuit de bredere optiek van en streven naar verduurzaming van de bebouwde omgeving en reductie van CO₂ is het wenselijk deze relatie wel nader toe te lichten.

3.4 Het college adviseert in de toelichting expliciet aandacht te besteden aan hoe de regeling zich verhoudt tot andere (subsidie)regelingen gericht op verduurzamingsmaatregelen bij woningen.

4. Gevolgen regeldruk

De toelichting bij de regeling beschrijft globaal en kwalitatief de gevolgen voor de regeldruk. Niet duidelijk is wat de totale omvang van de regeldruk is als gevolg van de subsidieregeling, en hoe deze regeldruk zich verhoudt tot het totale subsidiebedrag. Door het ontbreken van een kwantitatieve regeldrukeffecten analyse wordt niet inzichtelijk wat de omvang is van de regeldrukvermindering ten opzichte van de subsidieregeling uit 2016 doordat de subsidieaanvraag alleen achteraf hoeven te worden ingediend.

---

⁴ Bij wijze van voorbeeld: op gemeentelijk niveau bestaan specifieke subsidieregelingen (beschikbaar in 2019) gericht op isolatiemaatregelen bij woningen in onder andere de gemeenten [Heusden](#), [Schouwen-Duiveland](#) en [Den Haag](#). Op provinciaal niveau bestaan eveneens diverse regelingen gericht op te treffen isolatiemaatregelen en vormen van financiële tegemoetkoming daarbij. Bijvoorbeeld het Woningabonnement in de provincie [Overijssel](#), gericht op het energetisch renoveren van bestaande voorraad van particuliere woningen.

Een kwantitatieve uitwerking van de regeldrukeffecten kan in de onderhavige regeling ook gericht inzicht bieden in:

- Het te verwachten aantal aanvragen die toegekend kunnen worden (bij benadering).
- Het gemiddelde subsidiebedrag dat kan c.q. zal worden toegekend (bij benadering).
- De regeldruk per aanvraag.

Inzicht in deze gegevens kan volgens ATR bijdragen aan onderbouwde besluitvorming over de voorgenomen wijziging van de subsidieregeling. Bij de uitwerking van deze gegevens kan volgens ATR gebruik worden gemaakt van de resultaten van de tussenevaluatie SEEH uit 2018, waarin een deel van deze gegevens kwantitatief zijn onderzocht.

4.1 Het college adviseert de regeldrukeffecten van de subsidieregeling in beeld te brengen conform de Rijksbrede methodiek voor regeldrukeffecten analyse.

Dictum

Gelet op de inhoud van het voorstel en de hiervoor genoemde adviespunten is het advies van het college bij de voorgenomen wijziging van de Subsidieregeling energiebesparing eigen huis:

De regeling vaststellen, nadat met de adviespunten rekening is gehouden.

Adviestermijn ATR

Tot slot merkt het college op dat het voorstel voor toetsing aan ATR is voorgelegd, met daarbij het verzoek binnen twee weken te adviseren. Dit betreft een (zeer) korte termijn voor integrale toetsing en advisering.

Het college maakt u er op opmerkelijk dat de formele adviestertermijn van ATR vier weken is. Nadrukkelijk is de ambitie van het college om bij de advisering zoveel als mogelijk aan te sluiten bij de gewenste adviestertermijn van het ministerie. Het is echter niet in alle gevallen mogelijk een kortere adviestertermijn (dan vier weken) te realiseren.

Indien in de toekomst voorstellen aan de orde zijn, waarbij een door u gewenste korte adviestertermijn wordt voorzien, geeft het college u in overweging ATR eerder, in een vroegtijdig stadium (pre-consultatie) te betrekken. Hierdoor kan de termijn voor toetsing en advies zo kort mogelijk blijven, omdat ATR dan reeds bekend is met de aard en inhoud van de voorgenomen regelgeving.

Het college vertrouwt erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en verneemt graag van u op welke wijze u met onze adviespunten rekening hebt gehouden.

Hoogachtend,

w.g.

M.A. van Hees
Voorzitter

R.W. van Zijp
Secretaris